

- kultur@vl.no
- tips til avdelingen: 22 310 432
- les mer på vl.no/kultur

kultur

Domorganist Kåre Nordstoga.

Foto: Lars O. Flydal

Musikk før natten

■ Onsdag 25. februar spiller domorganist **Kåre Nordstoga** i Lilleborg kirke i Oslo. I konsertserien «Musikk før natten» er programmet Preludium og fuge i Eb-dur og orgelkorraler fra Orgelmessen av **Johann Sebastian Bach**. Lilleborg kirke har et praktfullt orgel i barokkstil. Instrumentet er svært godt egnet til denne musikken. Under konserten inviteres publikum opp på orgelgalleriet der de får en introduksjon til musikken og på nært hold kan oppleve organisten på orgelet.

Vårt Land

Improviserer Bibelen

Arne Guttormsen

arneg@vl.no

22 310 392

Når Helga Gamseth forteller fra Bibelen, bruker hun ikke manus. Hun forteller slik de gjorde ved elvebredden i Babylon.

Onsdag er det premiere på hennes forestilling *Bibelen – en rød tråd i Jakobs brønn* i Oslo. Sammen med musiker Torbjørn Dyrud skal hun være på scenen i to timer. På den tiden vil du kunne oppleve fortellinger fra Det gamle og Det nye testamente.

Ved bredden. – De som gråter ved elvebredden i Babylon, begynner å fortelle hverandre historier.

Hun var lykkelig da hun fant det grepet. Visst kunne hun begynt med skapelsen, men ved å starte ved bålet ved bredden, gikk hun inn i den urgamle tradisjonen.

– Slik er Bibelen blitt til. Ved at generasjoner fortalte hverandre de store fortellingene, forteller Gamseth.

Det startet med at forlaget Cappelen utfordret henne til

«De som gråter ved elvebredden i Babylon, begynner å fortelle hverandre historier»

Helga Gamseth

å fortelle Bibelen på en CD som ble lagt ved et læreverk. En vår og en sommer brukte hun på å ta for seg en mengde barnebibler og andre utvalg av bibelfortellinger.

– Jeg hadde jobbet mye på forhånd, men gikk i studio uten manus. Derfor ble det en slags der-og-da-opplevelse, sier hun.

Musikk. Slik blir det også onsdag. Forskjellen er at nå har musiker Torbjørn Dyrud komponert musikk som han spiller på flygel. Forestillingen er også utvidet og bearbeidet ytterligere i forhold til CD-en. En annen avgjørende forskjell er også at nå er publikum til stede.

Sammen med musiker Torbjørn Dyrud skal Helga Gamseth fortelle historier fra elvebredden.

Foto: Ellen Lande Gossner

– Med publikum og musikk kan man jobbe annerledes med manuset.

– Lytter du bare til stemmen, har du ikke ansikt og kropp. Da kan jeg jobbe enda mer dramaturgisk. Jeg kan føle meg fram til de steder der jeg kan tørre å ta litt større sjanser. Musikken gir også mange muligheter. Den kan videreføre et bilde slik at man ikke behøver å fortelle det hele.

Jesus. – *Er det lettere å fortelle fra Det gamle testamentet enn Det nye?*

– Fortellingen om Jesus er kanskje den vanskeligste. Alle kjenner den. Den er mye mer ladet enn GT. Jeg har med Simeon som sier Jesus skal bli til fall og oppreisning for mange. Spekteret på hvilket forhold man har til Jesus vil variere enormt i et publikum. Mange av historiene er blitt sentimentalisert, det er enormt krevende. En må møte med respekt alle som har eller ikke har et forhold til denne karakteren.

For fortelleren ble det en nøkkel at historien om Jesus handler om en mann som på tre år får noen så mot seg, at han blir drept.

– Det er nesten en slags mordgåte. Hvorfor ble det så viktig å ta livet av ham? Hva galt gjorde han?

Etter premièren i Oslo vil Samseth og Dyrud tilby forestillingen til menigheter og andre sammenhenger over hele landet.

Jenter som slår

Voldelige jenter er i fokus for Annette Münch som er ute med den vanskelige andre boka i vår. Den første fikk hun Kulturdepartementets debutantpris for.

Marianne Lystrup

ml@vl.no

22 310 436

– Det var mye vold og aggresjon i den første boka mi, *Kaoskrigeren* også, men da handlet det om gutter. Etterpå var planen å skrive en humoristisk og romantisk jenteroman, men under researchen havnet jeg over avisartikler om voldelige jenter, og syntes det var et interessant tema, sier Annette Münch.

Hun er blid og sped, med et godt grep om kvinnens beste venn: Håndveska. Ingen ytre kjennetegn tilsier at hun skulle være spesielt opptatt av vold. Men under forberedelsene til å skrive boka *Jenteloven*, har hun lest tykke avhandlinger og hatt inngående samtaler med en av Norges fremste forskere på området: Ragnhild Bjørnebekk. Og når sant skal sies, viser det seg at hun har erfaring med kampsport, som hun har drevet med i mange år. Men det er en annen historie.

Tabu. – Dette med jenter og vold har vært tabu så lenge. Derfor blir vi forbløffet når vi oppdager at jenter faktisk er i flertall på enkelte barnevernsinstitusjoner, sier Annette Münch.

Hun lar sin hovedperson Saga, søke mot en gjeng tøffe jenter, som tar henne med inn i en hverdag av spenning og grensesprenging. Når jentene vil ha noe tilbake, oppdager Saga at de styres av et sett lover, og at straffen for ikke å følge dem, kan bli katastrofal.

– I en viss alder er vennskap noe som kan gjøre deg supersterk. Samtidig er vennegjengen det farligste våpenet man kan utsettes for, hvis den vender seg mot deg, sier Annette Münch. Det er dette hun utforsker i denne boka.

Doktorgrad. – *Er dette med jenter som utøver vold noe nytt, eller er det bare det at vi ikke har sett det før?*

– Jeg tror nok flere jenter er ute av kontroll på denne måten i dag enn tidligere. Men det er klart at dette også handler om hva som blir lagt merke til. Det er for eksempel først nylig at det er blitt skrevet en doktorgrad om emnet. I en bok jeg fant om ungdom og vold som kom ut for flere år siden, er det bare ett kapittel som er viet dette. Resten handler om gutter.

– *Skiller jentenes vold seg fra guttenes?*

– Jentene opererer etter et sett lover, og disse er klassiske jente-lover, som Saga kjenner igjen: Sånt som at du ikke skal sette ut rykter og ikke fortelle hemmeligheter. Boka mi er delt inn i 13 kapitler etter slike lover. Men når det kommer til straffereaksjonene blir hun overrasket, for her tar jentene guttas metoder i bruk. Disse kjenner hun ikke fra før.

Søker tilhørighet. – *Hvem vil ha utbytte av å lese boka?*

– Alle! Saga er ei helt vanlig jente. Hun blir dratt inn i et miljø fordi hun søker tilhørighet og trygghet når hun kommer ny til skolen. I første omgang virker dette helt greit. De går på kjøpesentret, tuller og har

Ari Folmans Oscar-nominerte film *Vals med Bashir* kommer nå i bokform.

Foto: Scanpix

Oscar i bokform

■ Israelske Ari Folmans Oscar-nominerte film *Vals med Bashir* er blitt kritikerrost over hele verden og vises på norske kinoer. Historien utgis også i bokform, og Cappelen Damm har kjøpt rettighetene til den norske utgivelsen. Boka lanseres 31. mars. Den forteller i animert form om Folmans forsøk på å fylle hullene i hukommelsen fra den gang han som 19-årig soldat i den israelske hæren invaderte Beirut. **Vårt Land**

Satser klassisk

■ Musikkjenesten Spotify har gjort en avtale med plateselskapet Naxos for å øke tilbudet av klassisk musikk. Avtalen gir Spotifys brukere tilgang på over 100.000 låter innenfor klassisk musikk. «Et av målene våre har alltid vært å føre mennesker til sin favorittmusikk. Gjennom å legge til klassisk musikk fra Naxos er vi et steg nærmere vårt mål», melder selskapet på sine hjemmesider. **©NTB**

Annette Münch har drevet med kampsport, og oppfatter ikke seg selv som typisk «berte». Men hun ble overrasket over det hun fant ut om voldelige jentemiljøer da hun drev research i forkant av boka Jenteloven.

Foto: Marianne Lystrup

det gøy sånn som mange jentegjenger har. Jeg tror de fleste vanlige jenter vil kjenne seg igjen i dette.

– Og volden, er den like realistisk?

– Jeg har ikke konstruert noe som ikke kunne ha skjedd. Det har jeg voldsforsker Ragnhild Bjørnebekks ord for. Hun har vært en veldig verdifull konsulent. Det er en viktig trygghet for meg. Riktignok er det sikkert mange som vil si at dette er ukjent for dem, men jeg er redd for at dette er noe som kommer mer og mer.

– Er denne utviklingen en konsekvens av mer likestilling?

– Noen vil nok hevde det, men jeg synes det blir en altfor enkel forklaring.

– Fortjener debatt. – Venter du debatt når boka kommer ut?

– Temaet fortjener i hvert fall det. Jeg har inntrykk av at skolene ikke tar problemet med jenter som slår helt på alvor. Man bortforklarer det med at de ikke slår så hardt. Det er et stort problem for ofrene. Og det er et stort problem for de jentene som slår, som ofte trenger hjelp. Enkelte av disse voldelige jentene kan nok være sånne som lurer både lærere og foreldre til å tro at de er skikkelige

ge og snille, mens de viser sine voldelige sider bare blant jevnaldrende. Men de fleste er nok jenter som har måttet leve med store savn.

«Jeg har inntrykk av at skolene ikke tar problemet med jenter som slår helt på alvor. Man bortforklarer det med at de ikke slår så hardt»

Annette Münch

Et steg på veien

■ Anmeldt av Lars Gilberg

lag@vl.no

22 310 398

Er det et bra steg på vei mot en aktiv livsstil å begynne å lese et blad som heter Aktiv Trening?

På side 52 – etter en halvtimes lesing – kommer vi til artikkelen «Mer tid til å trene». Her får vi seks tips om hvordan vi kan vinne over tidstyvene i hverdagen. Det handler om å stå tidlig opp, utsette TV-tiden, slutte å jobbe overtid og å løpe til å fra jobb.

Men ingen råd om å kutte ut å lese blader, altså.

Dansk originalutgave. Aktiv Trening er et nytt blad på det norske markedet, med bred distribusjon i store kioskjeder og dagligvarebutikker. Artiklene er alle usignerte, men det skinner igjennom at de gjennomgående er oversatt og bearbeidet fra bladets danske originalutgave. Stoffet trenger ikke være dårlig for det. I artikkelen «Bli en bedre løper» finner vi for eksempel en liten ramme som heter «Derfor bør du løpe». Den er glitrende skrevet.

Aktiv Trening må konkurrere mot bladet som Kondis og Stayer, det første ekstremt innarbeidet og medlemsbasert, det andre veldig profesjonelt laget av norske idrettskjendiser. Jeg kan ikke helt se hvordan den danske importen skal kunne vinne innpass – uten noen synlige fortrinn utenom distribusjonen.

Chili-dop. Stoffmiksen er den vanlige: Det handler om treningsråd, produkttester og dietter. Sidene er krydret med små notiser som gir kuriøse informasjon, som at chili er bra å spise, fordi det inneholder capsaicin, som er betennelsesdempende og følgerig gir mindre støhet i muskler og senere etter trening. Capsaicin er for øvrig identisk med det forbudte stoffet

MAGASIN

Aktiv Trening

Bonnier Publications

Å lese inspirerende blader Aktiv Trening kan være et skritt på veien.

som ble funnet i dopingprøven til den norske hesten Camiro under OL i Beijing.

For menn. I sin egen produktomtale sier Aktiv Trening at målgruppen er menn i alderen 25-50. Noe overraskende kanskje, ettersom bladet kom på markedet samme uke som nye tall fra Norsk Monitor viser at kvinner trener mer enn menn.

Samme undersøkelse viser for øvrig at 85 prosent av alle som trener, gjør det uten å gå veien om idrettslag eller bedriftsidrettslag. De trener alene, med familie eller venner.

Det er ingen hemmelighet at det krever mindre motivasjon å komme seg avgårde til organisert trening enn til trening man skal gjøre på egen hånd. Å lese inspirerende blader som Aktiv Trening kan være et steg på veien. Til sofaen. Og så ut i skogen.

Om du får tid.

I artikkelen «Bli en bedre løper» finner vi en liten ramme som heter «Derfor bør du løpe». Den er glitrende skrevet, skriver vår anmelder om bladet Aktiv Trening. **Foto: Scanpix**

